

การศึกษาอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาอิสระ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนหนองแขวงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาอิสระ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ปฏิบัติจริง ได้แก่ แผนการสอนตามรูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วย การทำมาหากินโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 4 แผนการสอน 12 ชั่วโมง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อน ผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมของครู แบบบันทึกประจำวัน ของครู แบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อยของแต่ละวงจร (3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินรูปแบบการสอน ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบอิงกลุ่ม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วย การทำมาหากิน

การศึกษาอิสระครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีวงจรปฏิบัติการวิจัย 2 วงจร คือ วงจร ปฏิบัติที่ 1 ประกอบด้วยแผนการสอนที่ 1 - 2 วงจรปฏิบัติที่ 2 ประกอบด้วยแผนการสอนที่ 3 - 4 โดยใช้ รูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นในการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกภาคสนาม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ นักเรียน เมื่อทำการทดลองจบลงในแต่ละวงจรปฏิบัติ ได้ทำการทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติเพื่อประเมินถึง ความก้าวหน้าของนักเรียน แล้วจึงสะท้อนผลการปฏิบัติที่ผู้ศึกษาและผู้ช่วยศึกษา ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาจากการ สังเกต บันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์นักเรียน มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาอิสระพบว่า

1. การศึกษาอิสระในครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน คือ (1) ชี้นำเสนอเป็นขั้นที่ครูและนักเรียน ร่วมกันเสนอปัญหาร่วมกันโดยใช้สื่อและวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (2) ขั้นกำหนด จุดประสงค์ ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด ปัญหา กิจกรรม วัตถุประสงค์ของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (3) ขั้นวางแผนโดยการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนตามขั้นตอนคือ (3.1) แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า เลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม (3.2) จัดเตรียมคำถามและปัญหาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (3.3) วางกฎระเบียบในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น (3.4) วางแผนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา (3.5) วางแผนการป้องกัน แก้ไข ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้ภูมิปัญญา (4) ขั้นดำเนินงานเป็นขั้นปฏิบัติการ ตามขั้นที่วางแผนเอาไว้ (5) ขั้นสรุปผล เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันสรุปผลจากการศึกษาตามหัวข้อที่กำหนดไว้ (6) ขั้นประเมินผล ด้วยการสรุปจากขั้นตอนที่วางไว้และสรุปด้วยการอภิปราย การจัดป้ายนิเทศ การรายงาน

และการทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 75